

ZGODNJA

DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

„Danica“ izhaja vsak petek na celi poli. in velja po pošti za celo leto 4 gl. 20 kr., za pol leta 2 gl. 20 kr., za četert leta 1 gl. 20 kr.
V tiskarnici sprejemana za celo leto 3 gl. 60 kr., za pol leta 1 gl. 80 kr., za 1/4 leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik. izide „Danica“ dan poprej

Tečaj XLII.

V Ljubljani, 29. sušca 1889

List 13.

Govor g. Jožefa Pihlerja v katoliški družbi 20. in 27. svečana 1889.

(Konec.)

Kam drugam, kakor le k duhovnu se za-
teče v dušnih stiskah, pa pogosto tudi v telesnih
nadlogah ubogi človek, ondi tolažbe in pomoči
iskat! Koliko spoštovanja pa so vredni tisti sve-
tovni in redovni kat. duhovni, ki se podajo v
daljne kraje med krivoverce, pogane in divjake,
ondí prižigat luč svete vere, ter zanest pravo,
to je, kerščansko oliko: čaka pa take junake
neizrekljivo veliko terpljenje, mnogokrat tudi
smert mučeniška.

Duhovska oblast, dokler se niso prestopile
meje, da bi se moglo reči z apostolom: „Bogu
se mora bolj kakor ljudem pokoren biti“, je
vedno sodelovala s svetno oblastjo, po besedah
Jezusovih: dajte cesarju, kar je cesarjevega, in
po besedah apostolov: častite kralja in: — kdor
se gosposki zoperstavlja, zoperstavlja se naredbi
Božji, ker gosposka je od Boga postavljena.

Duhoven vsaki dan moli za vladarja, za
duhovsko in deželsko gosposko in za vse oblast-
nike, posebno preserčne so pa prošnje in molitve
na veliki petek pred križanim Jezusom za de-
želske oblasti. Čim boljša je bila vzajemnost
med duhovsko in deželsko oblastjo, tim bolj je
bilo to v blagor državljanom, kar nas uči tudi
svetovna zgodovina, pa le taka, katere niso brez-
verski, krivoverski in brezbožni zgodovinarji po-
pačili. Kakor se tudi iz zgodovine razvidi, so
mogle tu in tam svetovne oblasti hoté ali nehoté
spoznati, da je vladanje brez duhovništva ne-
mogoče.

Kmaló bo 100 let preteklo, kar je fran-
coska prekucuška vlada, ko je vse kat. duhovne
in redovnike ali iz dežele podila ali morila,
postavó dala, da ni Boga, — z dekretom, to je
pismeno, je Boga odstavila in mesto njega neko
žensko kot boginjo pameti na oltar postavila in
po božje častila. Ko so pa morali tudi nekteri
udje prekucuške vlade glavo pod koso položiti,
pod guilotino kervaveti, in ko ljudstvo zmirom
bolj zdivjalo, je eden izmed najhujših grozovitežev
sam v glavnem zboru govoril, da brez katoliške
vere, brez duhovništva ne morejo vladati; torej
so zopet postavó dali, da je Bog, in zopet so
vstanovili službo Božjo, in duhovni, kar jih ni
bilo pomorjenih, so se zopet povernili na svoja
mesta. To vse se je zgodilo pred 100 leti.

Duhovništvo je bilo in je še zmirom apostol
mirú.

O časih, ko se je pokorščina podložnikov
do svetovne oblasti majala in ta oblast v hipu
ni imela sredstev za pomirjenje in ukrotenje
upornega ljudstva, so bili ravno duhovni edina
naslomba svetovni oblasti in marsikteri, poprej
zopernik duhovništva, se je v svoji slabi vesti
ravno k duhovnu zatekel, ker je bil prepričan,
da edino le tisti zamora pomiriti razburjeno
ljudstvo.

In zares, duhovščina katoliška je v takih
časih in pri enakih prilikah velikodušno z milim
pregovarjenjem, posredovanjem in z vsim mogočim
vplivom odvernila nesreče od ljudstva.

Sveti papež Leon Veliki n. pr. se je pred-
stavil silnemu in grozovitemu Atilu, kralju divjih
Hunov, ki se je sam imenoval šiba Božja, in z
močjo besede je odvernó razdjanje Rima in ople-
njenje cele Italije: tako je tudi marsikteri dušni

pastir v svoji duhovnji svojo proti obstoječemu redu in proti svetovni oblasti razburjeno, zapeljano čedo pomiril in tako odvernil, da se ni kri prelivala.

Nekteri, še zdaj živeči gospodje duhovni so doživeli take čase: bili so na omenjeni način apostoli miru. Spominjali se bodo nemara, da so taki, ki so zaradi prejšnjega obnašanja proti ljudstvu bili vsi prestrašeni zaradi groženja ljudstva, takrat iskali zavetja pri duhovščini. Slišale so se v takih časih take in enake besede: „Naši gospodje duhovni bodo že ljudstvo pomirili.“ ali: „Pri nas se ni bati nič hudega od ljudstva, ker imamo razumne, dobre duhovne, ki imajo pri ljudstvu veliko vpliva.“ Poprej je bil takim ljudem vpliv duhovščine pri ljudstvu odveč: a v takih časih so pa ravno tisti ljudje, ko jim je šlo za kožo, preserčno želeli, da bi duhovni na ljudstvo vplivali, kar le mogoče. Pa žali, ko so drugi časi nastopili in se je varnost zopet povernila, so omenjeni ljudje v gerdi nehvaležnosti zopet nasprotovali duhovščini, ko so ji prej v kritičnem času prijateljstvo hlinili.

Kar se pa tiče žalostnih, hvala Bogu, prav redkih izjem posameznih duhovnov, kar verni katoličani prav iz serca obžalujejo, je omeniti, da duhovni nikakor od sebe ne mislijo, da so kaka višja, nadnaravna bitja, katerim ni mogoče se v čem pregrešiti, in da če ubogi človek tudi še tako globoko pade, vendar s pomočjo milosti Božje zopet od padca vstane: omeniti je nadalje, da zavoljo enega Judeža niso bili tudi drugi apostoli izdajalci: in doslednje tudi, da zavoljo tega, če je eden in drugi služabnik iz tega ali unega stanu blagajnico okradel in jo popihal, ali se v tem in unem pregrešil, niso tudi drugi istega stanu tatovi, sleparji itd., ampak pošteni in zvesti v svojem poklicu, torej spoštovanja vredni. Slabosti bližnjega moramo, kolikor mogoče, s plaščem kerščanske ljubezni zakrivati, vendar pa še bolj zakrivati moramo slabosti duhovnov, ker oni so v duhovnem pomenu očeti katoliškega ljudstva: spoštovati katol. duhovne, kot očete, nam pa zapoveduje Bog sam v četerti Božji zapovedi.

Duhoven je tudi učenik resnice in varh čednosti: on ne more in ne sme molčati, kadar zapazi nerodnosti v verskih ali nraavnih rečeh. On povzdigne glas, kakor sveti Janez Kerstnik, in se ne ozira ne na osebo in ne na stan. Zategadel mora katoliški duhoven marsiktero britkost in celo preganjanje terpeti; že večkrat se je zgodilo, da je ta in uni duhoven moral s svetim papežem Gregorijem VII vzdihniti: „Dilexi justitiam et odi iniquitatem, propterea morior in

exilio — Ljubil sem pravico in sovražil krivico, zato umiram v pregnanstvu.“

Ne le priprosto katoliško ljudstvo, ampak tudi ljudje na kerščanski podlagi olikani, izobraženi in učeni, ljudje višjih stanov, da, tudi vladarji, med katerimi v prvi versti naš presvitli cesar Frančišek Josip kot pravi katoličan, s svojim izgledom svetijo narodom s tem, da so iz serca vdani katoliškemu duhovništvu; to je, vdani so in spoštujejo najvišjega pastirja, namestnika Kristusovega, škofo, mašnike in vse cerkvene redove, ter poslušajo njih glas, kakor glas Božji, ker se spominjajo besed Kristusovih, ki je rekel svojim apostolom in vsim njihovim naslednikom: „Kdor vas posluša, mene posluša...“

Tisti pa, naj si bodo brezverci ali tako zvani „tudi-katoličani.“ katerim je spolnovanje dolžnost katoliškega kristjana (po katerem bi bili še le pravi katoličani in ne samo po kerstnih bukvah) deveta briga, in kateri bi želeli, da bi se Božje in cerkvene zapovedi prestrojile po njihovem kopitu, in da bi duhovništvo plašč po njihovem vetru obračalo, tisti, pravim, so pozabili ali pa nočejo nič vedeti o besedah Kristusovih do apostolov: „Kdor vas zaničuje, mene zaničuje.“ Katera kazen pa čaka tistega, kateri Boga zaničuje, to je prav lahko uganiti.

Kako je duhovništvo, kako je duhoven priljubljen ljudstvu, se najbolj razvidi, kadar se ta in uni duhoven poslovi od kraja, kjer je služboval, in se v drugi kraj podá: ali kadar duhoven umerje.

Koliko žalosti, koliko joka! Zapuščene ovčice brez vsake hlimbe jokajo po ljubljnem dušnem pastirju, kakor otroci po svojih dobrih starših. Koliko je bilo žalovanje po smrti velikega papeža Pija IX, koliko je žalovanje v škofijah po smrti škofa, da, celo katoličani celih dežel so žalovali po smrti tega in unega višjega pastirja. Naj se med drugim posebno spominjamo nepozabljivega škofa Slomškega, škofa Linškega Franc Jožef Rudigierja, ki je bil liberalcem kladvo, kakor nekdanj Makabejic sovražnikom in Karol Martel Mohamedanom — Mavrom, to pa le v duhovnem pomenu. Ako vse to, kar smo slišali, prevdarimo, moramo mi kot katoličani prav iz serca pripoznati, da je duhovski stan sveti, vzvišeni stan, da je učeni in odlični stan, za večni in tudi za časni blagor človeštva neobhodno potrebni, tedaj vse časti in hvale vredni stan.

Blagrovati moramo tudi stariše, ki sinove v pobožnosti vzgojajo in nemara veliko žertvujejo, da sin duhovsko čast doseže. Ko bodeta oče in mati že davnej počivala v hladni zemlji, bo hva-

ležni sin, duhoven, Božje jagnje, katero pri sveti maši daruje nebeškemu Očetu, goreče prosil, da naj stariše, ako so v kraju očiščevanja, že zavoljo tega sprejme, ker so sina kot mašnika Bogu darovali. Pa tudi vsi tisti, ki na razne načine pripomorejo, da ta ali ta mladeneč duhovsko čast doseže, delajo za razširjanje Božjega kraljestva na zemlji, kar brez obilnega plačila gotovo ne bode. Med take dobrotnike se morajo šteti tudi tisti, ki za dijaško mizo, vstanovljeno po blagem dobrotniku za šolsko mladino, po zmožnosti kaj darujejo. Neki dobrotnik je pa to mizo bolj natanko zaznamoval, z imenom: „Collegium Jeranum.“ (Op. G. govornik je posebej zaterdil, da teh beséd ne smemo zbrisati. Pretežka ta prepoved ni, — vendar pa naj g. govornik „gori gleda!“)

Dolžnost naša pa je, moliti za vso duhovščino in večkrat zdihniti: Ut domnum apostolicum et omnes ecclesiasticos ordines in sancta religione conservare digneris — Te rogamus, audi nos! to je: Da apostolskega pastirja in vse cerkvene stanove v svoji sveti veri ohraniš. Prosimo te, usliši nas!

Voltêr (Voltaire) in nasledki njegovih nauk na Francoskem.

(Dalje.)

Kakor tedaj je Voltêr živel, tako je umerl. Sad njegovega delovanja je strašen — pokazal se je v revoluciji prejšnega stoletja na Francoskem. Ta revolucija je bila delo tega hudodelca. Voltêr je bil največ kriv, da je prišlo na tisoče družin ob vse imetje in na beraško palico: on je zakrivil, da so cerkve skrunili, altarje podirali, duhovne morili in tisoče in tisoče ljudi peljali k guilotini. On je oče temu strašnemu prevratu; to nam spričuje revolucija sama, kateri ne moremo očitati, da bi tajila svoje začetnike. Komaj se je začela, že je jela na različen način častiti in slaviti svoje začetnike. V nedeljo, 8. majnika 1791, je prosil pariški mestni zbor narodno zbranje, da naj ukaže Voltêrove ostanke v slovesnem vhodu prenesti v glavno mesto. Podpiral je ta predlog Freilhard. Voltêr je pričel že leta 1764: on jo je ravno tako napovedoval, kakoršno vidimo danes. V dan 30. majnika zahteva Gossin, naj se napravi Voltêru praznik, on govori: Voltêr je vergel ob tla fanatizem ter je odkril dosedanje vérske zmote: raztergal je preprogo, ki je zakrivala tiranske naprave. Oprošeni Francozi mu bodo vedeli čast kot začetniku prostosti. Revolucija sama je skazovala

Voltêru naj večo čast; venci, slavnostni vozovi, razsvitljave, slovesni obhodi, himne, kadilo, — vse to je porabila njemu v slavo in spomin. More li se povedati še bolj odkrito: „On je bil moj svétnik, moj oče?“

Voltêr in njegova brezvérna šola, to je pravi in glavni vzrok revoluciji preteklega stoletja: naredil je Voltêr s svojimi priverženci tisti liberalizem, ki je rodil strašni prevrat, ki bi bil skoro zaterl celi francoski narod. Ta liberalizem je zahteval v žrtev nad pol milijona ljudi. Kako srečo da je ta liberalizem prinesel Francoski, opisuje Granier z besedami: Konvent se je razšel 26. oktobra 1795, ko je zboroval 3 leta, 1 mesec in 4 dni: zapustil je Francoski v znamenje in spomin svojega delovanja neizmerno revno: vasi so bile oropane, prebivalstvo in družba je bilo blizu pogina. Nasledki liberalizma so bili: boj proti imajočim, zatrenje poljedelstva, pogin kupčije in industrije, splošno uboštvo, občna dragina. Francoska se je pogreznila nazaj v neopisljivo barbarstvo, tako da nisi ondi več našel niti advokatov, niti notarjev, niti zdravnikov, niti cest, tako da so živali roparice deželo pustošile: v letu 1797 so usmertil 5351 volkov. Tako divjaštvo je bilo delo liberalizma! Ali niso torej prijatelji liberalizma naj večji neumneži in termoglavci? Ta liberalizem je pripravil francoski narod ob vero, kar je spravilo ljudstvo v tako nenaturno divjost in barbarstvo, da je surovost presegala divjost Piktov in Vandalov: tako pravi sam liberalec Macanlay: kajti ti barbari so vsaj verovali v neka višja bitja, v neumerjočnost duše, na neko višjo povračujočo pravico, verovali so, da imajo nekake svete dolžnosti do svoje družine, do svojih sorojakov. Na vse to so pozabili zdvijani tolovaji francoski, šola Voltêrova. Nobeno barbarsko ljudstvo ni kedaj pomorilo toliko rojakov, nikoli izročilo rabeljnu toliko nedolžnih žen in devic. Poganski Normani in fanatiški Arabi niso poderli in oropali toliko cerkvá in tempeljnov, niso pomorili toliko duhovnov, kakor republikanske strahote v Francoski; posnemali so v svojem ravnanji prav turške in tatarske čete. Ah! kliče nekdo iz one dobe, to je bil strašan čas, v katerem se je skrivala divjost in hlimba pod krinko domoljubja! Nobeden, ki tega časa ni videl z lastnimi očmi, si ga ne bo mogel prav misliti . . .

Nekteri pa še zagovarjajo to strašno revolucijo, ter govore, koliko dobrega da je rodilo leto 1789, da je odpravilo mnogo napènih misel in nazorov, ter zopet prenovilo, vterdilo pravice človeštva, namreč: neodvisnost ljudstva (suvereniteto), vrednost človeštva, in toliko bratovstvo.

To naj bi bili dobri in hvale vredni nauki in sadovi onega grozovitega leta 1789? Pa vprašam so-li te pravice človeštva nove, so li bile prej neznanе? Bodo mar človekoklavci res kaj dobrega na dan spravili? Znane so bile vselej v drugem, v kerščanskem duhu; opirale so se pravice v kerščanstvu na podlago vere, ljubezni. Revolucija pa je obesila te pravice prav v zrak brez terdne podlage in se vzdela, češ, da je ona kaj iznašla! Pa oglejmo si stvar podrobneje! Suvereniteto ljudstva je oživila revolucija, pravijo prekucuhi. Pa vprašal bi zopet lahko, je-li tako načelo pravo, načelo, ki terdi, da je ljudstvo vir oblasti, da iz ljudstva izhaja oblast? Za take prekucuhovske načela, iz katerih je Bog izključen in narod naj više postavljen, se mi ne menimo. Pač kmalo se je pokazal strahovit sad. — Drugo načelo, katerega je učila revolucija je: vrednost človeštva, ki naj bi obstala v tem, naj vsakdo čisla samega sebe kot človeka, čisla pa tudi svojega bližnjega. Je mar rovar leta 1789 bolj čislal sebe kot človeka, kakor so to pred njim delali? Kaj je z njegovo vestjo? Zavladala je splošna podkupljivost, vdali so se ljudje strastim v naročje ter častili zopet po božje starorimske in gerške malike Venero, Baha, Vesto. Se li tako ravnanje strinja z njih načelom?.. Znabiti je pa človek iz leta 1789 spoštoval bolj svojega bližnjega? Je-li to znak spoštovanja do bližnjega, ko so roparji hujskali leta in leta proti kraljestvu, proti duhovstvu in kralju? Pij VI in Pij VII, umorjeni Ljudovik XVI, Marija Antoinette, nam li ti pričajo, da roparji so spoštovali bližnjega? Kaj nam govore pomorjeni duhovni in plemenitniki? — Bratovstvo, tako pogosto imenovano, zopet izmišljena beseda. Bratovstvo je vladalo, pač res, pa to le med revolucionarji: bratovstvo, da so hiše božje ropali in spravljali pod smertno koso vse ljudi, ki se niso hotli družiti z divjo druhaljo. To je bil čas, v katerem veljajo besede nekega previdnega moža: O srečen čas, v katerem živimo, ko pravi človek k človeku: objemi me, sicer te požrem... Kakošna pa je bila prostost, ktero je prinesla revolucija seboj? To je bila le krinka, pod katero se je skrivalo razdivjano ljudstvo, da bi svojemu roparskemu dejanju pritisnilo pečat pravnosti in človekoljubja. Ako odkrijemo revoluciji njeno lice, se nam kaže ona, kakoršna je: ona je vir samosilstva, teptala je vsako pravico do posestva.

Francoska je bila prva, ki se je polastila popolnoma po krivičnem potu samostanov in cerkvenega premoženja. Francosko „narodno sobranje“ je to zveršilo l. 1789. Dasiravno je Montesquier odsvetoval tako krivično dejanje in terdil, da je

cerkveno premoženje potrebno, sveto in nedotakljivo, je vendar večina razglasila cerkveno premoženje za premoženje vsega naroda. Pa nekateri možje so videli s svojim bistrim pogledom v prihodnost ter so napovedovali nasledke tega ropa. Veliki Burke pravi: Vidim, da se je začelo premoženje grabiti pri škofih in samostanih, vedeti pa ne morem, kje da se bode stvar nehala. Videl je v duhu, da pride čas, ko se bode zgubila vsa pravica do posestva. Robespierre in pajdaši njegove verste so bili vsi navdušeni, ko je prišlo do tega sklepa. Ropali so cerkve in preganjali menihe in redovnice iz samostanov med zasramovanjem. Se-li moremo tedaj čuditi, da je kmalo potem, ko je država tako storila s cerkvenim premoženjem, tudi ljudstvo začelo delati enako s premoženjem družih ljudi? Pravica ostane vedno tista.

In slutnje modrih mož so se vresničile. Ni preteklo deset let po pograbljenji cerkvenega premoženja, je že vstal eden rovarjev ter dokazoval potrebo nove zemljiščne postave, in zahteval je, naj se posestva razdelé. Njemu so sledili drugi, ki cenijo vsako posestvo za tatvino. Tako je sledil temu cerkvenemu ropu prav za petami socializem, kakoršnega opazovati imamo danes tolikrat priliko v njegovi ostudni obliki.

Ko je oživela v Francoski republika, so morali bežati v skrivne zakotja vsi davkarji, duhovni in plemiči, ker žugala jim je gotova smert, če so tudi spričevali svojo popolno nedolžnost; smert ga je zadela brez preiskovanja, brez sodbe. Graščine in cerkve so oropali; družih posestva kot „narodno premoženje“ očitno prodali; le ena cerkev se je pustila v vsakem mestu, posvečena boginji pameti. Cerkevne knjige in arhive so javno sežgali; nedelje in praznike so odpravili, kakor tudi katoliško pratiko, ter so razdelili mesec v tri dekade; vsak deseti dan je bil praznik. Ko je bilo tako, se gotovo o zakramentu zakona še govoriti ni moglo. Zakon je postal prav civilni kontrakt, posvetna pogodba, katera se je morala zapisati v državne knjige. Pa ta kontrakt se je lahko razrešil. Ker se je pa že prvo leto na Fr. razrešilo 40.000 zakonov in je bilo na tisoče sirot samim sebi priporočenih, je zapovedala vlada, naj bo ta kontrakt dosmerten.

(Dalje nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Postne pridige v Ljubljani imajo letos:

V stoljni cerkvi ob nedeljah popoldne ob 4ih čast. g. stoljni kaplan M. Šarabon. Ob petkih zvečer ob 6ih č. P. Maks Klinkowström. (Posvetni duh in duh Kristusov.)

Ob torkih v frančiškanski cerkvi č. P. Angelik (o Kristusovem terpljenji).

Pri sv. Petru preč. g. dr. Janežič (o Jezusovem presv. Sercu).

Pri sv. Jakobu ob nedeljah ob dveh prečast. g. župnik J. Rozman (o križevem potu).

V Ternovem č. g. kaplan A. Kalan ob dveh popoldne (Kristusovo terpljenje).

Iz Ljubljane. Patronske opravilo M. D. oznanjenja v frančiškanski cerkvi pred mostom se je pretekli ponedeljek obhajalo z veliko slovesnostjo. Cerkev je bila ozališana, kar se more najbolje in z neštevilnimi lučmi častitljivo razsvitljevana, pa do zadnjega prostorčka gotovo vsa napolnjena. Pred sv. mašo ob 9ih je č. P. Jožef v prelepi pridigi preslavljajal lepoto prečastitljivega devištva farne patrone Marije D. z naslovom: Oznanjenje. Potem so prevzvišeni gospod knez in škof dr. Jakob Missia imeli veliko sv. mašo, obdajani z obilno azistencijo milgsp. prošta in dveh kanonikov, družih gg. duhovnov, gg. dvornih kaplanov in bogoslovcev. Prelepo so se lesketali zali lustri, predragi duhovski paramenti in gosto nastavljeni prelepi svečniki na velikem oltarju. Izverstna glasba in petje na koru je povzdigovalo svetičnost službe Božje, ktera se je dokončala s slovesnimi večernicami, ki se po cerkveni šegi v 40dan-skem postu opravljajo pred poldnem. Bili so pa č. o. frančiškani tudi hvaležni za čast in dobroto, ki je došla farni cerkvi in duhovnijanom, kar so prečastitljivi P. provincijal Evstahij v priserčni napitnici pri naslednjem kosilu v imenu vsih sobratov vzvišenemu gospodu naznanili. Premilostni gospod knez in škof pa so v nekoliko daljši besedi prečast. sinovom sv. Frančiška razodeli zahvalo za tolike duhovne dobrote, ki jih s svojo neutrudljivo marljivostjo skazujejo gg. duhovnom in vernikom vse dežele.

In res; prečastiti P. provincijal n. pr. so se še tisti popoldan odpeljali po železnici v Radolico, kjer se navadno veliko Gorenjcev k velikonočni spovedi zbira ter so pomagali kaka dva dni spovedovati. P. gvardijan pa so se bili ravno pred poldnem vernili od cerkve Božjega groba, kjer so imeli cerkveno opravilo. In podobno se godi neprenehoma. — Bog bodi hvaljen za častitljivi dan!

† **Rihar Jerica**, slavnoznana nekdanja prva pevka ljubljanske stoljne cerkve in sestra rajnega nepozabljivega skladatelja in organista v. č. gosp. Gregorija Rihar-ja, je 14. dan t. m. v 75. letu svoje starosti po dolgi in mučni bolezni umerla, in bila 16. t. m., tedaj na preddan svojega godú, pri Sv. Krištofu pokopana. Starejši č. gg. duhovni, kakor tudi starejši nekdanji obiskovalci stoljne cerkve vedó, koliko je ona s svojim krepkim glasom in s prelepim petjem storila za lepoto in povzdigo Božje službe v imenovani cerkvi. Po smerti svojega rajn. preč. strica prevzel je bil njun stričnik, Gregorij Rihar mlajši, v cvetji svojih lét, organistovsko službo v stoljni cerkvi. V petji jako spretna Jerica bila je s tem postala nekako voditeljica mladega stričnika in vsega pevstva. Pa — nemila smert pokosila je tudi le prezgodaj Gregorija Riharja mlajšega. Po smerti obeh živela je

tukaj na tihem in skromno. Na stare dni pustil je Gospod Bog priti čez njo hudo poskušnjo. Po nesreči udarila se je nekldaj, pripravljaje si menda drobna derva za ognjišče, v obraz s sekiro; vsled udarca izcimila se ji je na obrazu strahovita bolezen „rak“, in postala vzrok njene dolge bolezni in poslednjič tudi smerti. Upajmo, da jo je Gospod Bog privzel med nebeški pevski zbor. Naj počiva v miru!

Z Dolenjskega. (Škofovi pisanji — lék zoper strup.) Zadnje dvoje škofovo pismo je napravilo globok vtis. Zdaj vemo, da imamo res gorečega pastirja. Molimo za nje! Liberalce po naših terjih je kar sram svojega početja in škofovi pismi ste kakor noža v njihovo serce. Zadnji pastirski list ali papeževa enciklika je vojskin manifest zoper liberalizem, ker tako terdno povdarja strogo versko življenje in kaže žalostne posledice liberalizma. Naj bi bilo letošnje stoletno rojstno leto javnega liberalizma tudi njegovo smertno leto. Bog daj. Daj pa tudi Bog, da bi se zveršil bodočo pomlad v resnici v Ljubljani katoliški shod in se ustanovilo tolikanj potrebno katoliško politično društvo. To društvo bi bilo naj boljša vzgojilnica dobrih katoličanov, ki bi se tudi v javnosti upali očitno povzdigniti svoj glas za katoliško reč. Dokler pa kat. pol. društva nimamo, ostane pri nas Slovencih katoliška zavést privatna reč. In od tod sploh vsa vérska vnmarnost po mestih in terjih, kjer dobivajo dušni živež iz kužljivih jasli liberalnih listov, katerih namen je znan, kakor tudi njihova imena. Ta strup se cedi iz tergov in mést tudi med kmečko ljudstvo, in od tod okuževanje naroda.

Iz Št. Janža, 25. sušca. Ko smo zaslišali glas, da nas bodo zapustili č. g. Jakob Porenta, naš toliko ljubljani duhovni pomočnik, nas je več hotelo iti zanje prosit, da bi še ostali; ali rekli so, da ne bo nič pomagalo, ker Sv. Duh vlada sv. Cerkev; zatorej smo se v Božjo voljo vdali. Nepozabljivi bodo nam ostali, posebno mladini; vse jih je spoštovalo, od starčka do otroka. Zato pa jim kličemo iz dna serca: Bog naj Vas ohrani mnoga leta, da bi še veliko duš pridobili in se z njimi v nebesih veselili!

Peš-potovanje z Juga skoz Slovenijo v Rim. (Dalje.) Od matere in glave vseh cerkev celega kerščanstva se podava v častito baziliko sv. Križa jeruzalemskega. Mati prvega kerščanskega cesarja Konstantina, sv. Helena, dala je mnogo reči sv. zemlje od Kalvarije, Božjega groba in družih svetih krajev, posvečenih po življenji in terpljenji Kristusa Jezusa, na mnogih barkah iz sv. dežele prepeljati v Rim in jih zložiti na ono mesto, na katerem stoji sedaj omenjena bazilika. V tej baziliki se hrani naj večji del pravega sv. Križa, na katerem je visel in umerl, ter svojo presv. rešnjo Kri prelil za nas Sin Božji — Bog in človek — Odrešenik svetá — Jezus Kristus — Kralj večne slave. Hrani se v nji Njegova ternjeva krona, žebli in napis Poncija Pilata, ki je bil nastavljen verh križa; potem še mnogo družih svetinj.

Duh svetega straha, ljubezni, kesanja, pobožnost in svetih občutkov do terpljenja Gospoda našega Jezusa Kristusa prešinja, prešinja dušo pri vstopu v to veliko svetišče. Sv. Križ in orodja terpljenja Kristusov ga se hrani v kapeli, v ktero je vhod iz zakristije, ki je v prvem nadstropju za prezbiterijo. V desni ladiji cerkve, spredaj, je vzvišen mostovž, na kterege vodijo

iz hrambe sv. Križa z zagrinjali zagernjena vrata. Na tem mostovžu se izpostavi sv. Križ trikrat v letu v počesčevanje. Po dovoli varha teh svetinj se pokaže v kapeli tudi posameznim romarjem. Kdor želi stopiti v kapelo sv. Križa in biti v nji pri sv. maši, se mora vsaj en dan prej v zakristiji oglasiti.

Okolo te veličastne bazilike je velikanski samostan cistercijski, reda sv. Bernarda; sedaj vojašnica laži-liberalne mlade Italije. Redovniki so stisnjeni v mali oddelček samostana; večina jih je od tam odpravljenih; mir in sveto samoto vznemirjajo in motijo vojaki. V tem svetišču, na sveti zemlji, pred slavnim Križem Gospodovim sem razlil čuti spoštovanja, revščino, slabost, dolgove, rane, potrebe, pomanjkljivosti, žalovanje, hvaležnost in ljubezen svoje duše. Razlil pa tudi mnogo solz v edinosti z Devico, Božjo Materjo 7. žalosti, sv. Janeza ev., sv. Magdalene in drugih pobožnih duš, ki so bile pričujoče pod sv. Križem na gori Kalvariji.

V zakristiji te bazilike se dobijo ponarejeni žebliji, pravemu popolno enaki, s cerkvenim pečatom prevideni, k pravim žebliju pritaknjeni in blagoslovljeni; ob enem se dobi k vsacemu tiskan latinski spričevalski list s cerkvenim pečatom; dobi se tudi napis „Jezus Nazareški, Kralj judov.“ enak pravemu, kolikor ga še je.

Bazilika sv. Križa je blizu Laterana; izpred glavnega vhoda bazilike lateranske se vidi to svetišče doli v koncu samotnega terga pred Lateranom.

Nazaj gredé sva obiskala prave svete stopnice poleg Laterana, po katerih je hodil k sodnjemu stolu Pilatovemu terpeči Gospod Jezus, sodnik živih in mrtvih, šel k sodbi veliki petek z bosimi, kervavimi nogami. Pokrite so z dervenimi ploščami; na vsaki stopnici ste dve dolgi liniji, da se prave stopnice vidijo in zamorejo poljubiti. Verh svetih stopnic je kapela „Sancta Sanctorum“, sveta svetih, v nji je prava slika, ki kaže, kakove oblike in podobe je bival Jezus Kristus v človeški osebi na zemlji od 30—33. leta. Tudi je v tej presveti kapeli mnogo svetih ostankov marternikov in svetnikov. Poleg te kapele je redovna cerkev čast. oo. Pasijonistov sv. Pavla od Križa, okolo svetišča pa njihov samostan.

Svete stopnice se obiščejo na kolenih, premišljuje se s skesanim srcem bitko terpljenje Kristusovo; po zmožnosti zmoli se na vsaki 5—7 očenašev, in zdrava si Marija in tolikokrat čast bodi Očetu, Sinu in S. Duhu i. t. d. v namen sv. Cerkve in sv. Očeta. Zadobijo se mnogi ss. odpustki, za sebe in v priprošnje za duše v čistilišču, vicah.

(Dalje nast.)

Sodba in šibe grešnikov.

Veliko in zveličavno očistišče ima poterpežljivi človek, kateri, ko se mu od družih godi krivica, bolj žaluje nad hudobijo družega, kakor nad krivico, ki ga zadeva; kateri rad moli za tiste, ki mu nasprotujejo in zadolženja iz serca odpušča; kateri se ne obotavlja od družih prizanesenja prositi; kateri se ložej usmili, kakor pa jezi; kateri sam sebi velikrat silo storí, in si prizadeva mesenost čisto podvreči duhu. Bolje je sedaj omivati grehe in zlobe krotiti, kakor pa za prihodnje očiščevanje prihraniti. V res-

nici sami sebe varamo z neredno ljubeznijo, ki jo imamo do telesnosti.

Kaj družega bo žgal tisti ogenj, če ne tvojih grehov? Kolikor bolj sam sebi prizanašaš in po mesu delaš, toliko ostrejšo boš potlej se pokoril in večo tvarino za sežiganje prihranjuješ. V čemur je človek več grešil, v tistem bode hujši kaznovan. Tam bodo leni z gorečimi ostni bodeni, požrešni pa z nezmerno lakoto in žejo pekleni. Tam bodo nečistniki in ljubivci poželenja z gorečo smolo in smerdljivim žepлом oblivani, in kakor stekli pesi bodo nevošljivi od bolečin tulili. (De imit. c. 24.)

Kako je govoril in mislil protestant • usmiljenih sestrah?

V novejšem času so v nekaterih krogih usmiljene sestre (iz nevošljivosti) obrekovali, rekli tudi, da postrežbo bolnikov s tem zlorabijo, ker pregovarjajo protestanške bolnike, da naj prestopijo h katoliški veri. Prav znamenito je pa priznanje nekega protestanta: Ko sem bil v „Krimski vojski,“ tako pripoveduje lord N., pri poslaništvu Carigrajskem, „dobil sem od lord-Stratforda de Radcliffe povelje, sprejeti 200 ruskih pregnancev, večidel judov, katere je neka ladija pripeljala v pristanišče. Šel sem tje in našel sem reveže v največji stiski, v popolnem pomanjkanji. Koj sem se podal nazaj k poslancu. „Ekscelenca,“ ga ogovorim, „ti ljudje prezébajo, a nimam niti ognja niti odeje; lačni so, a jaz nimam ne betve hrane za nje; umazani so, pa manjka mi mčila; lase imajo razmeršene, pa nimam glavnikov! Kaj naj tedaj storim?“ — „Pojdite v Galaški samostan,“ mi odgovorí, „in pripeljite usmiljene sestre od tam, te vam bodo kmalu iz stiske pomagale.“ Podal sem se takoj v samostan, poklical sem prednico ter ji povedal, čemu da sem prišel. Precej je ukazala dvema sestrama priti in rekla jima je, da naj greste z menoj. Obe ste bili izobraženi Francozinji, katoliške vere; jaz sem bil tujec, protestant in prosil sem ji pomoči — za jude —, in vendar ste šli za menoj, ti ženski, ko je dež lil, in še ozerli se niste na-me, vse brez mermranja in nejevolje! Sedaj so bili ubežniki rešeni. Več mescev ni bil razun mene noben drugi priča njunega dela in truda; ne en trenutek jih niste nagovarjali k njuni veri pristopiti. Če so pa kedaj katerega spreobrnile, sem bil jaz taisti, kajti jaz verujem sedaj v usmiljene sestre (da so namreč naj boljše duše, naj bolj zanesljive postrežnice, in pri toliki ljubezni do terpečih revežev se pač tudi res lahko zgodí, da se marsikdo prepriča od resnice katol. vere in postane katoličan. (Kath. Missionsbl.)

Sveti Križ.

Pozdravljen bodi, Križ, ti sveti les,
Naš up, tolaž, ponos zemljé, nebes!
Si Rešenik v zadregi, lek v bolezní,
Ti nosil Dar neskončne si ljubezni.

Presveti Križ, ti si prerodil svét,
Po tebi le prekletstva je otét;
Drevo nas v raju peklu izročilo,
A ti drevo si pekla nas rešilo. —

Si s križem zbrisal, Jezus, dedni gréh,
O vsmili grešnik nas se v hudih dnéh;
Človeštvo slabo milostljivo reši,
Odpusti nam, nas s svetim križem vteši.

Ti s križa daj vsim sveti blagoslov,
Da last Tvoj križ vsih zemskih bo rodov,
Varuje nam naj duše in telesa,
Častilcem svojim vsim odpre nebesa.

Naj čast ti, Oče, Sin, kdaj križani,
In sveti Duh na vekomaj doní;
Nebó in zemlja križa se raduje,
Nebó in zemlja križ naj preslavljuje.

Radoslav.

Razgled po svetu.

Razširjanje sv. vere. Iz Puoli-a, v južnem Šantung-u v Kini, apostolski vikarij J. B. Anzer, škof Teleptejski i. p. i, piše to-le:

„Pred 6 leti sem z enim tovaršem pervikrat stopil na suho v južnem Šantung-u. Takrat sem med 10 milijoni poganov našel samo 158 kristjanov, nobene cerkve, nobenega misijonskega poslopja. Zdaj ima južni Šantung 1 škofa, 13 misijonarjev, 4 evropske brate laike, 1519 kerščenih vernikov (brez všteti 200 umerlih), 30 katehistov, 8 učencov, 4 sirotišnice z 222 otroci, 8 šol, 1 semenišče in 20 bogoslovcev, 39 kapél. Sedanjo dobo imamo 2000 katehumenov (novincev za sv. kerst); verhu teh je bilo v smertni nevarnosti kerščenih 9000 poganskih otrok.“

Sicer so pa velike stiske v tej deželi sedanji čas: Velika lakota, povodnji, po živinski kugi je nastala še človeška kuga, ki razširja strah in grozo. Tako imenovan kitajski „učeni“ so sovražni sv. veri, kakor n. pr. naši „laži-omikanci.“ Sicer pa se pripravljajo velik prevrat na bolje v družbinskem, verskem in političnem oziru. Misijonar torej svetuje, da naj se katoliška propaganda z vso močjo oberne k spreobrnjenju te dežele.

I. Bratovske zadeve molitvenega apostoljstva.

Vesoljni namen za mesec mali traven (april).

a) Glavni namen:

Žertce lakomnosti.

(Spis poterjen in blagoslovljen od sv. Očeta Leona XIII.)

Apostol piše (1. Kor. 13, 13.): Sedaj pa ostanejo vera, upanje, ljubezen, to troje, t. j. temelj kerščanstva, Kristusovega kraljestva na zemlji: vera, ki v ponižnosti uboga; upanje, ki zaničuje zemljo, ki hrepni po nebesih; ljubezen, ki križa meso v čistosti svojega serca išče Boga.

O Antikristusovem kraljestvu pa se bere: Vse, kar je na svetu, je poželjenje mesa, in poželjenje oči in napuh življenja (1. Jan. 2, 16.) t. j. razveseljevanje in skopost in napuh; požrečnost, lakomnost, ošabnost.

Tudi napuh našega časa se hoče krasiti z zlatom, z zlatom hoče pomiriti svoje strasti, kaj čuda tedaj, če o našem veku zlato vlada! In vendar smemo po vsi pravici naše stoletje imenovati železno; ker orožje se dan na dan kopiči, in vedno je vse za boj pripravljeno, hoteč zadovoliti poželjenje po gospodovanji in vživanji, ali če treba braniti se proti napadom te strasti. [Kdor se pa hoče vojskovati, mora imeti, je rekel sloveč vojskovodja, prvič denar, drugič denar in tretjič denar; zato dandanes bolj kakor kedaj veljajo besede: zlato vlada svet; prav zato je pa tudi današnje dni več stiske in reve na svetu, kakor le kedaj. Ker korenina vsega zla je pohlep (1. Tim. 6, 10). Nihče ni bolj strasti vdan, kakor skopuh; in ni je večje krivice, kakor je ljubezen do denarja: tak ima tudi dušo na prodaj. (Jez. Sir. 10, 9, 10.) Dokaz za to nam podaja Juda izdajavec.

(Dalje nast.)

b) Posebni nameni:

1. S. Hugon. Ta in vsaki dan v mescu vse naznanjene, a še ne zaznamovane, ali nenadne zadeve. Več redovniških hiš in njih duhovnih predstojnikov.

2. S. Frančišek Pavlj. Gorečnost v spolnovanji cerkvene postne postave. Prav mnogo velikih grešnikov. Več takih, katerim preti velika škoda.

3. S. Benedikt Filadelf. Dobra otročja vzgoja. Za razširjanje mnogih verskih društev in zvez. Prav veliko revežev, in takih, ki so čisto brez vsega.

4. S. Izidor. „Duhovni in obhajanci.“ Severni misijoni. Več nekatoličanov.

II. Bratovske zadeve N. lj. Gospé presv. Jezusov. Serca.

V molitev priporočeni:

Na milostljive priprošnje N. lj. G. presv. Jezusovega Serca, sv. Jožefa, sv. Nikolaja, ss. Hermagora in Fortunata, naših angeljev varhov in vsih naših patronov Bog dobrotno odverni od naše dežele poboje, umore in samomore, odpad in brezverstvo, prešestvanje in vse nečistosti, sovraštva, preklinjevanja in vse pošastne pregrehe in velike nesreče. — Bolna oseba za zdravje. — Oče šesterih otrok, bolan v vratu, načno potert in družina silo užaljena, prav živo priporočen, da bi še ozdravel na priprošnje N. lj. Gospé, sv. Jožefa, sv. Ant. Pad. in sv. Tomaža in vsih svetnikov, če je sveta Božja volja. Uslišanje se naznani. — Žena priporoča svojega moža v molitev za spreobrnjenje. — Neko število socialistov, kateri so sami na široki poti, ki v pekel pelje, in naš narod zapeljujejo; naj bi usmiljeni Bog na prošnje Naše ljube Gospé presv. Jezusovega Serca, sv. Jožefa in sv. Antona Padovanskega te nesrečne stvari ukrotil in spreobrnil, pa ljubi slovenski narod pred njimi milostno obvaroval. — Mož priporoča bolno ženo, da bi se na priprošnje N. lj. G., sv. Jožefa in sv. Ant. Pad., zopet ozdravila, če je B. volja. — Bolna oseba za zdravje. — Oseba v stiskah, da bi ji Bog preložil.

Zahvale.

Zdavno sem si že namenil kaj povedati o dobrotah sv. Jožefa, ki mi jih je tako obilno skazal. Priporočal sem se sv. Jožefu, da bi mi pomoč skazoval pri mojem delu, in nisem bil nikdar osramoten. Če je bila večja sila, bolj toplo sem se priporočal sv. Jožefu; in on me je bi djal, učil. Delavci naj se živo priporočajo sv. Jožefu, in on jih bo učil

v tem, kar so premalo zmožni. Meni je velikrat čudežno pomagal. Enkrat sem se bil v važnem delu zmotil. Prosil sem sv. Jožefa, da naj on to poravná; pa le ene žali besede nisem od mojstra slišal: delo je tako kakor bi imelo biti. In tudi eni drugi osebi je bilo na prošnjo sv. Jožefa in sv. Antona pomagane. Zato čast in hvala Bogu in sv. Jožefu!

F. M.

Listek za raznoterosti.

Tombolo za ubožne Vincenc. družbe napravi katoliška družba prihodnjo v nedeljo, 31. t. m.

S Terzića, z Dovjega, z Meriam Park-a važni spisi dospeli za zdaj prepozno; torej s posebno hvaležnostjo do gg. pošiljavcev prihodnjič. —

Preštempljanih pisemskih mark (kakoršne smo dobivali zlasti od pridne mladine) smo pred nekterimi tedni čast. gosp. vikariju Karolu Čigonu poslali čez 50.000; toda kaka tretjina je bila zaveržena, ker so bili zobci postrizani. (Kteri jih tedaj zbirajo, naj jih ne ostrizajo, — kar je bilo sicer že opomnjeno.) Č. g. Čigon izkup od mark obrača za misijone in poslal nam je v ta namen 10 gld., namreč po 2 gld. za misijon: Don-Boskov, za misijone na Jutrovem, v srednji Afriki, v Bulgariji in v Kini. Gosp. Čigon pristavlja: „Ni dosti, ker veliko, kakor sami piše, celo 50 odstotkov — poberejo le posredovalci te kupčije, t. j. prekupčevalci. Skušal bom pa obračati se naravnost na zalogo, ki se s tem peča... Rad bi kolikor toliko pomagal k časti Božji.“

Bog plačaj pridnemu čast. gosp. vikariju njegov trud in dobroto, ki jo misijonom naklanja, pa tudi drugim, ki zbirajo preštempljane marke za dober namen. Vr.

Umerl je 20. t. m. v Podmelcu preč. g. zlato-mašnik Mih. Pirih, župn. v pok.; — 26. t. m. popoldne pa v Rajhenbergu kapl. č. g. Mart. Herič, ki je v nedeljo še maševal R. I. P.

Dunaj. Ljudska šola je bila te dni v državnem zboru na dnevnem redu. Liechtensteinov mojsterski govor je osupnil levičarje, da so hudo pihali. — tako tudi govor naučnega ministra in drugih. Potres je bil velik, kaj bo nasledek se bo videlo.

Filipopol. Knez Ferdinand, ki se je nekaj časa mudil v Filipopolu, je obiskal ondotno serafiško semenišče in pozdravljen je bil od gojencev v 12 jezikih.

Iz rimskega Martirologija.

Petega sušca ima sv. Cerkev v svojem zapisniku svetnikov naslednje imena:

V Antijohiji sv. Fokas, ki je terpel mnoge krivice zaradi imena Jezusovega. Kako pa da je poslednjič zmagobitno obhajal nad staro kačo, se skazuje čudežno še dandanes; ako je namreč kdo od kače pičen in véрно pribeži k vratam ondotne stoljne cerkve tega mučenca, pri tisti priči strup moč zgubi in človek je ozdravljen. (Drugi svetnik tega imena je 14. mal. serp.)

V Cesareji, v Sveti deželi, sv. Hadrijan, mučenec; le-tá je bil o prvem preganjanju Dijoklecijanovem na povelje predsednika Firmilijana zavolj vere v Kristusa najprej postavljen pred leva, potem pa z mečem ob glavo djan, ter je tako prejel krono mučencev.

Ravno ta dan so za sv. vero smert preterpeli: sv. Evzebij in devet drugih mučencev.

Zopet v Cesareji palestinski sv. Teofil (Bogoljub), škof, kteri je bil pod poglavarjem Severom sloveč zaradi modrosti in nedolžnega življenja.

Ob bregu reke Jordana v Palestini sv. Gerazim, puščavnik, ki je ob času cesarja Zenona bil luč svetega življenja.

V Neapeljnu je ta dan umerl sv. Janez Jožef od Križa, iz reda ekskalceatov sv. Petra Alkantarskega, pospeševatelj in prvi provincijal tega reda na Laškem, ki se je posebno prizadeval posnemati sv. Frančiška Asiskega in Petra Alkantarskega, ter je bil posebna čast serafiškega reda; od Gregorija XVI. je bil prištet med svetnike.

Dobrotni darovi.

Za dijaško mizo: Č. g. župnik Mat. Tavčar 20 gld. — Č. g. kapl. Avg. Šinkovec 2 gld. 20 kr. — Č. g. župnik J. Brenc 1 gld. s pristavkom: Dijaki molite v neki dober namen. — Č. g. župnik Jan. Keršič 5 gld. — Bolna oseba 20 kr. — Z glasilom: „Vivant et proficiant studiosi!“ 5 gld. de Monte. — Č. g. m. kaplan Jan. Oblak 2 gld.

Za sv. Detinstvo: Iz Zuženb. č. g. kapl. A. Šinkovec 25 gld. — Iz Škofje Loke po čast. g. m. kapl. J. Oblaku 16 gld.

Za Marijanišče: Č. g. kapl. Jan. Oblak 2 gld.

Za rokodelsko hišo v Novem mestu: Č. g. m. kapl. Jan. Oblak 2 gld.

Za najpotrebniši misijone: Riharjevi 3 gld.

Za zamurske otroke v Dahomeju: Č. g. Avg. Šinkovec 1 gld.

Za sv. Očeta: Iz Komende č. g. župnik Mat. Tavčar 20 gld.

(Drugi dar. prih.)

Popravek. V zadnji številki, 12, str. 95, v notici „Monakovo“ so se zadnje 4 verstice po nekakem naključju tako skazile, da nimajo pravega pomena. Prosimo, naj se popravi stavek tako-le:

Današnji liberalci bi bili voljni čestitati tudi Belijal-belcebuboviču, da je z Döllingerjem vred že toliko prevzetnežev osleparil; poslali bi še tudi zapuščino Behemot-u, samo ako bi pošto vedeli!

V pojasnjenje naj pristavim za manj znajdene, da Belijal je poosobljena brezbožnost, nasprotnik Kristusov, naj vikši zaverženih duhov. Ravno to je Belcebub, ki je bil v Egiptu „mušji malik“; menili so namreč, da brani ljudi pred komarji, „muskitos“, ki so v Egiptu strupeni in nezmerno hudi in nadležni. Filiščani so imeli orakel tega imena, in zaradi gnjusobe malikovanja so tudi vikšega hudobnih duhov zvali „belcebuba.“ „Behemot“ je v arabskem neka velika živina, menda slon ali vodnji konj, sploh pošast.